

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 20 maja 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Ocena ważności – Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1357/2013 – Określenie kraju pochodzenia modułów słonecznych zmontowanych w państwie trzecim z ogniw słonecznych wytwarzanych w innym państwie trzecim – Rozporządzenie (EWG) nr 2913/92 – Wspólnotowy kodeks celny – Artykuł 24 – Pochodzenie towarów, w których produkcję zaangażowane są kraje trzecie – Pojęcie „ostatniej istotnej obróbki lub przetworzenia”

W sprawie C-209/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) [sąd wyższej instancji (izba podatkowa i kanclerska), Zjednoczone Królestwo] postanowieniem z dnia 22 maja 2020 r., które wpłynęło do Trybunału tego samego dnia, w postępowaniu:

Renesola UK Ltd

przeciwko

The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, N. Wahl, F. Biltgen, L.S. Rossi i J. Passer (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: A. Rantos,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Renesola UK Ltd – Y. Melin i B. Vigneron, avocats oraz L. Gregory, solicitor,
- w imieniu Komisji Europejskiej – F. Clotuche-Duvieusart i M. Kocjan, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: angielski.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy ważności rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1357/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 2013, L 341, s. 47) oraz wykładni art. 24 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1), zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 2700/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 listopada 2000 r. (Dz.U. 2000, L 311, s. 17) (zwanego dalej „Wspólnotowym kodeksem celnym”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Renesola UK Ltd (zwaną dalej „Renesolą”) a Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs (organem podatkowym i celnym, Zjednoczone Królestwo) w przedmiocie nałożenia ceł antidumpingowych i ceł wyrównawczych na moduły słoneczne przywożone do Zjednoczonego Królestwa.

Ramy prawne

Wspólnotowy kodeks celny

- 3 Tytuł II Wspólnotowego kodeksu celnego, zatytułowany „Elementy służące do naliczania należności celnych przywozowych i należności celnych wywozowych oraz innych środków przewidzianych w wymianie towarowej”, zawiera w szczególności rozdział 2, zatytułowany „Pochodzenie towarów”, którego sekcje 1 i 2 są poświęcone odpowiednio „niepreferencyjnemu pochodzeniu towarów” i „preferencyjnemu pochodzeniu towarów”. Sekcja 1 tego rozdziału zawiera między innymi art. 24 kodeksu, który ma następujące brzmienie:

„Towar, w którego produkcję zaangażowany jest więcej niż jeden kraj, jest uznawany za pochodzący z kraju, w którym został poddany ostatniej istotnej, ekonomicznie uzasadnionej obróbce lub przetworzeniu, które spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu”.

- 4 Tytuł IX wspomnianego kodeksu, zatytułowany „Przepisy końcowe”, zawiera między innymi art. 247, zgodnie z którym:

„Przepisy wykonawcze do niniejszego kodeksu [...] zostaną przyjęte zgodnie z procedurą, określoną w art. 247a ust. 2, z poszanowaniem międzynarodowych zobowiązań przyjętych przez [Unię Europejską]”.

- 5 Tytuł ten zawiera również art. 247a tego kodeksu, którego ust. 1 i 2 stanowią:

„1. W pracach Komisji uczestniczy Komitet Kodeksu Celnego (zwany dalej »Komitetem«).

2. W przypadku powołania się na niniejszy ustęp, stosuje się przepisy art. 5 i art. 7 decyzji [Rady] 1999/468/WE [z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji (Dz.U. 1999, L 184, s. 23), zmienionej decyzją Rady 2006/512/WE z dnia 17 lipca 2006 r. (Dz.U. 2006, L 200, s. 11)] z uwzględnieniem przepisów art. 8 tej decyzji.

[...]”.

Rozporządzenie nr 2454/93

6 Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania [Wspólnotowego kodeksu celnego] (Dz.U. 1993, L 253, s. 1) zawiera w części I, dotyczącej „ogólnych przepisów wykonawczych”, tytuł IV, pod nagłówkiem „Pochodzenie towarów”, którego rozdział 1 jest poświęcony „pochodzeniu niepreferencyjnemu” towarów. Sekcja 1 tego rozdziału, zatytułowana „obróbka lub przetworzenie nadające pochodzenie”, obejmuje między innymi art. 35 i 39 tego rozporządzenia.

7 Artykuł 35 tego rozporządzenia stanowi:

„Niniejszy rozdział określa w odniesieniu do materiałów i wyrobów włókienniczych objętych sekcją XI Nomenklatury scalonej oraz w odniesieniu do niektórych towarów, innych niż materiały i wyroby włókiennicze, rodzaje obróbki lub przetwarzania uważane za spełniające kryteria ustanowione w art. 24 [Wspólnotowego kodeksu celnego] i pozwalające na nadanie wymienionym towarom pochodzenia państwa, w którym nastąpiła obróbka lub przetworzenie.

»Państwo« oznacza, w zależności od przypadku, państwo trzecie lub [Unię]”.

8 Artykuł 39 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„W odniesieniu do wymienionych w załączniku 11 produktów uzyskanych za obróbkę lub przetworzenie nadające pochodzenie na mocy art. 24 [Wspólnotowego kodeksu celnego] uważa się sposoby obróbki i przetworzenia wymienione w kolumnie 3 tego załącznika”.

Rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013

9 Rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013 zostało przyjęte na podstawie art. 247 Wspólnotowego kodeksu celnego.

10 Motywy 1, 3–7 i 13 tego rozporządzenia wykonawczego wskazują:

„(1) Niepreferencyjne reguły pochodzenia należy stosować wobec wszystkich niepreferencyjnych środków polityki handlowej, w tym ceł antydumpingowych i ceł wyrównawczych.

[...]

(3) Zgłoszenie o dopuszczeniu do swobodnego obrotu modułów lub paneli fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego i głównych komponentów objęto tymczasowym cłem antydumpingowym na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 513/2013 [z dnia 4 czerwca 2013 r. nakładającego tymczasowe cło antydumpingowe na przywóz modułów fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego i głównych komponentów (tj. ogniwi i płytek) pochodzących lub wysyłanych z Chińskiej Republiki Ludowej i zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 182/2013 poddające rejestracji przywóz tych produktów pochodzących lub wysyłanych z Chińskiej Republiki Ludowej (Dz.U. 2013, L 152, s. 5)].

(4) W celu zapewnienia prawidłowej i spójnej realizacji tymczasowych ceł antydumpingowych należy ustanowić szczegółowe zasady interpretacji art. 24 [Wspólnotowego kodeksu celnego] w zakresie określania statusu pochodzenia towarów objętych tymi środkami w odniesieniu do modułów lub paneli fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego i jednego z głównych komponentów, tj. ogniwi fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego.

- (5) Proces produkcji modułów lub paneli fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego można podzielić na następujące główne etapy: produkcja płytek z krzemu; przetwarzanie płytek z krzemu w ogniwa z krzemu krystalicznego; łączenie kilku ogniw z krzemu krystalicznego w moduł lub panel fotowoltaiczny z krzemu krystalicznego.
- (6) Najważniejszym etapem wytwarzania paneli lub modułów fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego jest przetwarzanie płytek z krzemu w ogniwa fotowoltaiczne z krzemu krystalicznego. Jest to decydujący etap produkcji, podczas którego ostatecznie określane jest przeznaczenie komponentów paneli lub modułów oraz nadawane są im konkretne cechy.
- (7) Obróbka ta powinna być zatem uznana za ostatnią istotną obróbkę w procesie wytwarzania modułów lub paneli fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego zgodnie z art. 24 [Wspólnotowego kodeksu celnego]. Kraj produkcji ogniw fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego powinien zatem być krajem niepreferencyjnego pochodzenia modułów lub paneli fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego.

[...]

(13) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie [nr 2454/93]”.

- 11 Wspomniane rozporządzenie wykonawcze zmieniło załącznik 11 do rozporządzenia nr 2454/93, zatytułowany „Wykaz procesów obróbki lub przetworzenia nadających status lub nienadających statusu pochodzenia wytwarzanym produktom, gdy są one przeprowadzane na materiałach niepochodzących – Produkty inne niż materiały i wyroby włókiennicze objęte sekcją XI”, wprowadzając do rzeczonoego załącznika dwie nowe pozycje (ex 85 01 i ex 85 41) o następującym brzmieniu:

„ex 85 01	Moduły lub panele fotowoltaiczne z krzemu krystalicznego	Wytwarzanie z materiałów objętych dowolną pozycją, z wyjątkiem pozycji, do której zaklasyfikowano produkt, oraz pozycji 8541. Jeśli produkt jest wytworzony z materiałów zaklasyfikowanych do pozycji 8501 lub 8541, status pochodzenia tych materiałów jest także statusem pochodzenia produktu. Jeśli produkt jest wytworzony z materiałów zaklasyfikowanych do pozycji 8501 lub 8541, pochodzących z więcej niż jednego kraju, status pochodzenia największej pod względem wartości części tych materiałów jest także statusem pochodzenia produktu”;
„ex 85 41	Ogniwa, moduły lub panele fotowoltaiczne z krzemu krystalicznego	Wytwarzanie z materiałów objętych jakąkolwiek pozycją, oprócz pozycji, do której zaklasyfikowano produkt. Jeśli produkt jest wytworzony z materiałów zaklasyfikowanych do pozycji 8541, status pochodzenia tych materiałów jest również statusem pochodzenia produktu. Jeśli produkt jest wytworzony z materiałów zaklasyfikowanych do pozycji 8541, pochodzących z więcej niż jednego kraju, status pochodzenia największej pod względem wartości części tych materiałów jest również statusem pochodzenia produktu”.

Okoliczności powstania sporu w postępowaniu głównym

- 12 W dniu 4 czerwca 2013 r. Komisja Europejska przyjęła rozporządzenie nr 513/2013, na mocy którego nałożyła tymczasowe cło antydumpingowe na przywóz modułów fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego i głównych komponentów (ogniw i płytek) pochodzących lub wysyłanych z Chińskiej Republiki Ludowej.
- 13 W dniu 2 grudnia 2013 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1238/2013 nakładające ostateczne cło antydumpingowe oraz stanowiące o ostatecznym poborze cła tymczasowego nałożonego na przywóz modułów fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego i głównych komponentów (tj. ogniw) pochodzących lub wysyłanych z Chińskiej Republiki Ludowej (Dz.U. 2013, L 325, s. 1), a także rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1239/2013 nakładające ostateczne cło wyrównawcze na przywóz modułów fotowoltaicznych z krzemu krystalicznego i głównych komponentów (tj. ogniw) pochodzących lub wysyłanych z Chińskiej Republiki Ludowej (Dz.U. 2013, L 325, s. 66).
- 14 Na te rozporządzenia wykonawcze i różne akty wydane w ramach postępowań, które doprowadziły do ich przyjęcia lub postępowań połączonych zostały wniesione do Sądu Unii Europejskiej skargi o stwierdzenie nieważności, z których niektóre były już przedmiotem wyroków lub postanowień tego sądu, względnie odwołań, jak również wyroków lub postanowień Trybunału. W szczególności w wyroku z dnia 27 marca 2019 r., *Canadian Solar Emea i in./Rada* (C-236/17 P, EU:C:2019:258, pkt 64), Trybunał wskazał w istocie, że przyjmując wspomniane rozporządzenia wykonawcze, prawodawca Unii ustanowił środki ochrony handlu stanowiące „całość lub pakiet”, zmierzające do osiągnięcia wspólnego celu polegającego na wyeliminowaniu niekorzystnego wpływu na przemysł Unii chińskiego dumpingu w zakresie modułów słonecznych i ogniw słonecznych.
- 15 W dniu 17 grudnia 2013 r. Komisja uzupełniła ową „całość lub pakiet”, przyjmując rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013, którego przedmiotem było, jak wynika z pkt 10 i 11 niniejszego wyroku, sprecyzowanie pochodzenia tych ogniw, modułów i paneli słonecznych, w których produkcji uczestniczy kilka państw trzecich. Zastosowanie tego rozporządzenia wykonawczego skutkowało w szczególności objęciem modułów i paneli słonecznych produkowanych w państwach trzecich, innych niż Chiny, z ogniw słonecznych wytwarzanych w Chinach cłami antydumpingowymi i cłami wyrównawczymi nałożonymi odpowiednio rozporządzeniem wykonawczym nr 1238/2013 i rozporządzeniem wykonawczym nr 1239/2013.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 16 Renesola przywozi do Zjednoczonego Królestwa moduły słoneczne, które pochodzą z Indii. Owe moduły słoneczne są uzyskiwane poprzez montaż w tym ostatnim z wymienionych krajów ogniw słonecznych, które z kolei są wytwarzane w Chinach.
- 17 Decyzją wydaną w dniu 28 grudnia 2016 r. na podstawie załącznika 11 do rozporządzenia nr 2454/93, w brzmieniu nadanym rozporządzeniem wykonawczym nr 1357/2013, organ podatkowy i celny ustalił, że moduły słoneczne przywożone do Zjednoczonego Królestwa przez Renesolę pochodziły z Chin i że ich przywóz powinien zatem prowadzić do poboru ceł antydumpingowych i ceł wyrównawczych zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi nr 1238/2013 i nr 1239/2013.
- 18 Renesola wniosła skargę na tę decyzję do First-tier Tribunal (Tax Chamber) [sądu pierwszej instancji (izba podatkowa), Zjednoczone Królestwo], na której poparcie podniosła, że rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013 jest nieważne w zakresie, w jakim zakwalifikowano w nim moduły słoneczne, takie jak przywożone do Zjednoczonego Królestwa jako produkty pochodzące z Chin. Owe moduły słoneczne powinny być bowiem uznane, w oparciu o prawidłową wykładnię i zastosowanie art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego, za produkty pochodzące z Indii.

- 19 Decyzją z dnia 5 listopada 2018 r. sąd rozpatrujący sprawę oddalił odwołanie jako bezzasadne.
- 20 Renesola wniosła apelację od tego wyroku do sądu odsyłającego.
- 21 Wyrokiem z dnia 4 marca 2020 r. sąd ten uznał, że sąd pierwszej instancji dokonał błędnej oceny dowodów przedstawionych mu przez Renesolę w celu wykazania pochodzenia modułów słonecznych, które przywozi ona do Zjednoczonego Królestwa. Prawidłowa ocena tych dowodów ukazuje bowiem, że montaż tych modułów słonecznych, który jest dokonywany w Indiach z ogniw słonecznych wytwarzanych w Chinach, nie powinien być postrzegany jako zwykła zmiana sposobu prezentacji tworzących je ogniw słonecznych, jak uznał sąd pierwszej instancji, lecz jako technicznie skomplikowany i precyzyjny proces pozwalający na uzyskanie produktów o szczególnych właściwościach, w szczególności pod względem zdolności do wytwarzania energii elektrycznej, potencjału odporności (na powietrze zewnętrzne, czynniki klimatyczne i promieniowanie) i okresu zdatności do użytku.
- 22 Sąd odsyłający wywnioskował z tego, że moduły słoneczne przywożone przez Renesolę do Zjednoczonego Królestwa należy uznać za produkty pochodzące z Indii, a nie z Chin w rozumieniu art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego, gdyby artykuł ten miał bezpośrednie zastosowanie do zawisłego przed nim sporu.
- 23 W świetle tych okoliczności sąd odsyłający wskazuje zasadniczo w postanowieniu odsyłającym, że rozstrzygnięcie tego sporu zależy, po pierwsze, od tego, czy rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013 jest ważne w świetle art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego, biorąc pod uwagę zakres swobodnego uznania, jaki Trybunał przyznaje Komisji w celu określenia w poszczególnych przypadkach abstrakcyjnych kryteriów, o których mowa w tym artykule, a po drugie, w przypadku nieważności tego rozporządzenia wykonawczego, od wykładni tego artykułu w sytuacji takiej, jak sytuacja będąca przedmiotem postępowania głównego.
- 24 W tych okolicznościach Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) [sąd wyższej instancji (izba podatkowa i kanclerska), Zjednoczone Królestwo] postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy rozporządzenie wykonawcze [nr 1357/2013] w zakresie, w jakim ma ono na celu określenie kraju pochodzenia modułów słonecznych wytworzonych z materiałów pochodzących z kilku jurysdykcji poprzez przypisanie pochodzenia do kraju, w którym wyprodukowano ogniwa słoneczne, jest sprzeczne z wymogiem zawartym w art. 24 [Wspólnotowego kodeksu celnego] – zgodnie z którym towar, w którego produkcję zaangażowany jest więcej niż jeden kraj, jest uznawany za pochodzący z kraju, w którym został poddany ostatniej istotnej, ekonomicznie uzasadnionej obróbce lub przetworzeniu, które spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu – a tym samym nieważne?
- 2) W przypadku stwierdzenia nieważności rozporządzenia [wykonawczego] nr 1357/2013, czy art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że montaż modułów słonecznych z ogniw słonecznych i innych części stanowi istotną obróbkę lub przetworzenie?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 25 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013 jest nieważne w świetle art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego w zakresie, w jakim przewiduje ono, że moduły słoneczne, w których produkcję zaangażowanych jest kilka krajów, należy uznać za pochodzące z kraju, z którego pochodzą wchodzące w ich skład ogniwa słoneczne.
- 26 Zgodnie z art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego towar, w którego produkcję zaangażowanych jest kilka krajów, jest uznawany za pochodzący z kraju, w którym został poddany ostatniej istotnej, ekonomicznie uzasadnionej obróbce lub przetworzeniu, które spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu.
- 27 W niniejszej sprawie rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013 zmieniło załącznik 11 do rozporządzenia nr 2454/93, który określa, jak wynika zarówno z art. 39 tego rozporządzenia, jak i z tytułu tego załącznika, wykaz produktów, których przetworzenie lub obróbka są uważane za nadające im pochodzenie w rozumieniu art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego.
- 28 Dokładniej rzecz ujmując, wspomniane rozporządzenie wykonawcze włączyło do tego załącznika nowe produkty, a mianowicie ogniwa, moduły i panele słoneczne, uściślając w odniesieniu do modułów i paneli słonecznych, że należy je uznać za pochodzące z kraju, z którego pochodzą wchodzące w ich skład ogniwa słoneczne, jak wynika z pkt 11 niniejszego wyroku.
- 29 Aby uzasadnić fakt, że pochodzenie ogniw słonecznych nadaje pochodzenie modułom i panelom słonecznym wytwarzanym z tych ogniw, Komisja stwierdziła w motywach 6 i 7 rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013, że przetwarzanie płytek krzemu na ogniwa słoneczne stanowi „decydujący” i „najważniejszy” etap procesu produkcyjnego modułów i paneli słonecznych, ponieważ pozwala na uzyskanie produktów o „ostatecznym przeznaczeniu” i „szczególnych właściwościach”, w związku z czym etap ten należy uznać za „ostatnie istotne przetworzenie” w rozumieniu art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego.
- 30 Dokonując tej oceny i kwalifikacji prawnej okoliczności faktycznych, Komisja uznała w sposób dorozumiany, lecz konieczny, że dwa pozostałe etapy procesu produkcji modułów i paneli słonecznych opisanych w motywie 5 rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013, a mianowicie wcześniejszy etap, jakim jest produkcja płytek krzemu i późniejszy etap polegający na montażu ogniw słonecznych w moduły lub panele słoneczne, nie stanowią ostatniego istotnego przetworzenia tych produktów.
- 31 Kontrola ważności sentencji rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013 oraz uzasadnienia, na którym opiera się to rozporządzenie, o dokonanie której sąd krajowy zwraca się do Trybunału, powinna być przeprowadzana z uwzględnieniem charakteru i przedmiotu tego aktu, którego podstawą prawną jest, jak wskazano w pkt 9 niniejszego wyroku, art. 247 Wspólnotowego kodeksu celnego.
- 32 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że art. 247 Wspólnotowego kodeksu celnego w związku z art. 247a tego kodeksu upoważnia Komisję do podjęcia wszelkich niezbędnych lub przydatnych środków w celu wykonania tego kodeksu (zob. podobnie wyrok z dnia 12 października 2017 r., X, C-661/15, EU:C:2017:753, pkt 44, 45 i przytoczone tam orzecznictwo), a w szczególności do przyjmowania aktów wykonawczych mających na celu wyjaśnienie sposobu, w jaki abstrakcyjne kryteria wymienione w art. 24 tego kodeksu powinny być interpretowane i stosowane w konkretnych sytuacjach (zob. podobnie wyroki: z dnia 23 marca 1983 r., *Cousin i in.*, 162/82, EU:C:1983:93, pkt 17; a także z dnia 13 grudnia 2007 r., *Asda Stores*, C-372/06, EU:C:2007:787, pkt 35).

- 33 Wynika z tego, że Komisja jest uprawniona do przyjęcia na podstawie art. 247 i 247a Wspólnotowego kodeksu celnego aktów wykonawczych, takich jak rozporządzenie nr 1357/2013, w celu określenia, w przypadku istnienia jednej lub kilku konkretnych kategorii towarów, w których produkcję zaangażowanych jest kilka krajów, ten kraj spośród nich, z którego towary te należy uznać za pochodzące, pod warunkiem że spełnione są kryteria określone w art. 24 tego kodeksu, a w konsekwencji, że przyjęty w ten sposób kraj stanowi w szczególności kraj, w którym miało miejsce „ostatnie istotne przetworzenie” tych towarów.
- 34 Jednakże wykonywanie tego uprawnienia jest uzależnione, jak wynika również z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, od spełnienia pewnych wymogów.
- 35 W pierwszej kolejności bowiem, akt wykonawczy, do którego przyjęcia uprawniona jest Komisja, musi być uzasadniony celami takimi jak zapewnienie pewności prawa oraz jednolitym stosowaniem unijnych przepisów celnych (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 marca 2007 r., Thomson i Vestel France, C-447/05 i C-448/05, EU:C:2007:151, pkt 36, 39; z dnia 13 grudnia 2007 r., Asda Stores, C-372/06, EU:C:2007:787, pkt 45, 48).
- 36 W drugiej kolejności ów akt wykonawczy powinien być uzasadniony w taki sposób, aby umożliwić sądom Unii kontrolę jego zgodności z prawem w ramach skargi bezpośredniej lub ocenę ważności tego aktu w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, na wypadek gdyby do sądów tych zwrócono się z tym pytaniem (w odniesieniu do odesłań prejudycjalnych zob. podobnie wyroki: z dnia 23 marca 1983 r., Cousin i in., 162/82, EU:C:1983:93, pkt 20, 21; a także z dnia 13 grudnia 2007 r., Asda Stores, C-372/06, EU:C:2007:787, pkt 44).
- 37 Ponadto w zakresie, w jakim taki akt wykonawczy ma na celu doprecyzowanie wykładni i stosowania art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego w konkretnej sytuacji, jak wskazano w pkt 32 i 33 niniejszego wyroku, sądowa kontrola zasadności tego aktu polega, po pierwsze, na sprawdzeniu, czy przyjmując go Komisja nie popełniła błędu co do prawa przy wykładni i stosowaniu tego artykułu do rozpatrywanej konkretnej sytuacji, na przykład odstępując od kryteriów, od których rzezonony artykuł uzależnia ustalenie pochodzenia towarów (zob. podobnie wyrok z dnia 23 marca 1983 r., Cousin i in., 162/82, EU:C:1983:93, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 Pochodzenie to powinno bowiem w każdym razie zostać określone w zależności od rozstrzygającego kryterium, jakim jest „ostatnia istotna obróbka lub przetworzenie” danych towarów (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 grudnia 1989 r., Brother International, C-26/88, EU:C:1989:637, pkt 15; a także z dnia 11 lutego 2010 r., Hoesch Metals and Alloys, C-373/08, EU:C:2010:68, pkt 38). Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, wyrażenie to należy rozumieć jako odnoszące się do etapu procesu produkcji, w trakcie którego towary te nabywają swoje przeznaczenie (zob. podobnie wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., Asda Stores, C-372/06, EU:C:2007:787, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo), a także szczególne właściwości i skład, których wcześniej nie posiadały (zob. podobnie wyroki: z dnia 26 stycznia 1977 r., Gesellschaft für Überseehandel, 49/76, EU:C:1977:9, pkt 6; a także z dnia 11 lutego 2010 r., Hoesch Metals and Alloys, C-373/08, EU:C:2010:68, pkt 46), i które nie zostaną następnie poddane istotnym zmianom jakościowym (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lutego 2010 r., Hoesch Metals and Alloys, C-373/08, EU:C:2010:68, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 Po drugie, sądowa kontrola zasadności aktu wykonawczego takiego jak rozporządzenie nr 1357/2013 ma na celu zbadanie kwestii, czy, niezależnie od jakiegokolwiek naruszenia prawa, Komisja, której Trybunał przyznaje zakres swobodnego uznania w ramach wdrażania art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego (wyroki: z dnia 23 marca 1983 r., Cousin i in., 162/82, EU:C:1983:93, pkt 17; a także z dnia 12 października 2017 r., X, C-661/15, EU:C:2017:753, pkt 45), popełniła przy tym wdrażaniu oczywisty błąd w ocenie, biorąc pod uwagę konkretną sytuację faktyczną (zob. podobnie wyrok z dnia 8 marca 2007 r., Thomson i Vestel France, C-447/05 i C-448/05, EU:C:2007:151, pkt 45).

- 40 W świetle powyższych rozważań należy w niniejszej sprawie przede wszystkim zbadać cele realizowane poprzez rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013, następnie zbadać, czy to rozporządzenie wykonawcze spełnia wymóg uzasadnienia, który ciąży na takim akcie, i wreszcie ustalić, czy ocena Komisji dotycząca określenia kraju pochodzenia produktów, do których ma zastosowanie wspomniane rozporządzenie wykonawcze, streszczona w pkt 28–30 niniejszego wyroku, jest obarczona błędem co do prawa lub oczywistym błędem w ocenie w świetle art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego.
- 41 W tym względzie, po pierwsze, z motywów 1, 3 i 4 rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013 wynika, że ma ono na celu sprecyzowanie sposobu, w jaki kryteria wymienione w art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego dla celów określenia pochodzenia produktów powinny być stosowane w odniesieniu do modułów i paneli słonecznych pochodzących z Chin oraz jednego z ich głównych komponentów, a mianowicie ogniw słonecznych, w celu zapewnienia prawidłowego i jednolitego wdrożenia ceł antydumpingowych i ceł wyrównawczych ustanowionych przez Unię.
- 42 Zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 35 niniejszego wyroku taki cel mógł uzasadniać przyjęcie tego aktu.
- 43 Co się tyczy, po drugie, uzasadnienia rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013, z pkt 29 i 30 niniejszego wyroku wynika, że Komisja uzasadniła ustalenie pochodzenia modułów i paneli słonecznych, które przeprowadziła, wskazując, że z faktycznego punktu widzenia przetwarzanie płytek krzemu w ogniwa słoneczne należy uznać za „decydujący” i „najważniejszy” etap procesu produkcyjnego modułów i paneli słonecznych, ponieważ właśnie na tym etapie są uzyskiwane „szczególne właściwości” i „przeznaczenie” głównych komponentów tych produktów stanowiących ogniwa słoneczne. Jak wynika również ze wskazanych punktów, Komisja wywiodła z tej oceny okoliczności faktycznych, że z prawnego punktu widzenia etap ten należy zakwalifikować jako ostatnie istotne przetworzenie w rozumieniu art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego.
- 44 W związku z tym, w uzasadnieniu tym przedstawiono w sposób wystarczający pod względem prawnym rozumowanie Komisji. Z jednej strony, umożliwiają one podmiotom wytwarzającym produkty objęte rozporządzeniem wykonawczym nr 1357/2013 lub importującym je do Unii zrozumienie zakresu tego rozumowania i zakwestionowanie jego zasadności faktycznej i prawnej, jak uczyniła to Renesola zarówno w sporze w postępowaniu głównym, jak i w uwagach na piśmie przedstawionych Trybunałowi. Z drugiej strony, umożliwiają one Trybunałowi dokonanie oceny ważności tego aktu.
- 45 Co się tyczy, po trzecie, kontroli zasadności rozumowania Komisji dotyczącego kraju pochodzenia modułów i paneli słonecznych, o których mowa w rozporządzeniu wykonawczym nr 1357/2013, należy przypomnieć przede wszystkim, że rozumowanie to opiera się na kryterium „ostatniej istotnej obróbki lub przetworzenia” zawartym w art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego, jak wskazano w pkt 29 niniejszego wyroku.
- 46 W związku z tym, wbrew temu, co Renesola podniosła w uwagach na piśmie przed Trybunałem, nie można uznać, że Komisja naruszyła prawo, stosując kryterium inne niż przewidziane w tym artykule.
- 47 Co się tyczy następnie kwestii, czy Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, sąd odsyłający i Renesola stoją zasadniczo na stanowisku, że montaż ogniw słonecznych w modułach lub panelach słonecznych pozwala na uzyskanie produktów o innych właściwościach niż właściwości ogniw słonecznych, które wchodzi w ich skład, w szczególności pod względem zdolności wytwarzania energii elektrycznej, potencjału odporności na czynniki zewnętrzne i okresu zdatności do użytku, jak wynika z uwag zawartych w postanowieniu odsyłającym streszczonych w pkt 21 i 22 niniejszego wyroku.
- 48 Komisja ze swej strony nie kwestionuje istnienia takiej różnicy właściwości, lecz uważa, że to na wcześniejszym etapie procesu produkcyjnego modułów i paneli słonecznych, polegającym na przetwarzaniu płytek krzemu w ogniwa słoneczne są otrzymywane nadające się do odbioru energii słonecznej i przekształcania jej w energię elektryczną produkty o zmiennej ilości, różnym potencjale

odporności oraz różnym okresie zdatności do użytku. Uważa ona również w istocie, że uzyskanie tej szczególnej właściwości ma charakter decydujący i że w porównaniu z nią mniejsze znaczenie mają ulepszenia ogniw słonecznych, które mogą zostać dokonane później poprzez ich montaż w moduły lub panele słoneczne o różnym rozmiarze, zdolności produkcyjnej, potencjale odporności i okresie zdatności do użytku.

- 49 Tymczasem w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 38 niniejszego wyroku ta całościowa ocena procesu produkcji modułów i paneli słonecznych oraz porównywanego znaczenia poszczególnych jego etapów nie wydaje się oczywiście błędna. Oba elementy, na których się ona opiera, a mianowicie zdolność do odbioru energii słonecznej, a następnie przekształcania jej w energię elektryczną, można bowiem uznać po pierwsze za stanowiące zasadniczą właściwość ogniw, modułów i paneli słonecznych, a po drugie za określające przeznaczenie tych różnych kategorii produktów. Ponadto te dwa elementy rozpatrywane łącznie pozwalają uznać, że przetworzenie płytek z krzemu w ogniwa słoneczne ma istotne znaczenie, przeważające nad ulepszeniem wprowadzonym na późniejszym etapie wspomnianego procesu produkcyjnego, podczas którego zmienna liczba ogniw słonecznych jest montowana w ramach modułów lub paneli słonecznych.
- 50 Komisja mogła zatem słusznie uznać na podstawie tej oceny okoliczności faktycznych, że przetworzenie płytek krzemu w ogniwa słoneczne należy zakwalifikować jako ostatnie istotne przetworzenie, mające miejsce w procesie produkcji modułów i paneli słonecznych w rozumieniu art. 24 Wspólnotowego kodeksu celnego.
- 51 Z powyższego wynika, że rozporządzenie wykonawcze nr 1357/2013, którego przyjęcie jest ponadto uzasadnione celem spójnego i jednolitego stosowania przepisów celnych i przepisów antydumpingowych Unii, nie może zostać uznane za dotknięte błędem co do prawa lub oczywistym błędem w ocenie.
- 52 Mając na uwadze powyższe rozważania, na zadane pytanie należy udzielić odpowiedzi, że jego analiza nie wykazała istnienia żadnych okoliczności, które mogłyby wpłynąć na ważność rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013.

W przedmiocie pytania drugiego

- 53 W świetle odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie, które zostało zadane jedynie na wypadek, gdyby stwierdzono nieważność rozporządzenia wykonawczego nr 1357/2013.

W przedmiocie kosztów

- 54 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Analiza pierwszego pytania prejudycjalnego nie wykazała istnienia żadnych okoliczności, które mogłyby wpłynąć na ważność rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1357/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny.

Podpisy